

encouraged to reflect on the socio-political dimensions of media discourse and to become active participants in shaping communicative practices.

In conclusion, it can be stated that media linguistics, as a dynamically evolving discipline, plays a pivotal role in the linguistic and communicative education of future professionals. When effectively aligned with digital innovations, it has the potential to foster a deeper understanding of contemporary discourse and to prepare students for the communicative realities of a globalized, digitized world. Further research and pedagogical experimentation are required to optimize its integration into the digital education landscape.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ

*Арістова Наталія Олександрівна,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу міжнародних зв'язків та наукової співпраці
Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна
n.aristova.na@gmail.com*

В умовах стрімкої цифровізації в Україні й упровадження цифрових технологій в усі сфери життя сучасного українського суспільства одним із пріоритетних завдань загальної середньої освіти є формування в учнів старшої профільної школи цифрової компетентності. Здатність учнів старшої профільної школи ефективно користуватися цифровими інструментами, критично оцінювати різні джерела інформації в цифровому середовищі, безпечно поводитися з персональними даними, а також створювати власний контент забезпечує їм міцне підґрунтя для успішного життя в цифровому суспільстві.

На сьогодні основними нормативно-правовими документами, у яких наголошується на важливості формування в учнів старшої профільної школи цифрової компетентності, є «Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» (2016 р.) [1], Закон України «Про освіту» (2017 р.) [5], «Концепція розвитку цифрових компетентностей» (2021 р.) [2], Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.) [6], «Державний стандарт профільної середньої освіти» (2024 р.) [3] та «Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки» (2020 р.) [4].

У «Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» (2016 р.) зазначено, що однією з ключових компетентностей, які мають бути сформовані у випускників нової української школи й які мають сприяти їхній успішній самореалізації в сучасному глобалізованому суспільстві, є інформаційно-цифрова, а реформування педагогіки загальної середньої освіти «потребує ґрунтовної підготовки вчителів за новими методиками і технологіями навчання, зокрема інформаційно-комунікативними технологіями» [1].

Стаття 12 Закону України «Про освіту» (2017 р.) акцентує увагу на тому, що «усебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до

o o

самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності» забезпечується шляхом формування в здобувачів освіти різного рівня сукупності компетентностей, однією з яких є інформаційно-комунікаційна [5]. Зазначимо, що визначення інформаційно-комунікаційної компетентності як однієї з ключових компетентностей для навчання впродовж життя означає її визнання як критично важливої для підготовки здобувачів освіти (у тому числі й учнів старшої профільної школи) до життя в сучасному цифровому суспільстві.

У Статті 3 Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.) також йдеться про необхідність формування в здобувачів загальної середньої освіти сукупності компетентностей, визначених Законом України «Про освіту» (2017 р.) та державними стандартами [6]. Це означає, що Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.) надає чіткі орієнтири щодо формування в учнів старшої профільної школи цифрової компетентності як однієї з ключових компетентностей для навчання впродовж життя й акцентує увагу на тому, що формування зазначеної компетентності є невіддільною складовою загальної освітньої політики держави.

У «Концепції розвитку цифрових компетентностей» (2021 р.) зазначено, що незважаючи на потребу суспільства в громадянах із високим рівнем сформованості цифрової компетентності, ті освітні заходи, які вживаються на цей час і які спрямовані на формування в здобувачів освіти цифрових умінь і навичок, не лише не мають системного характеру, а й не вирішують питань, пов'язаних із покращенням рівня володіння ними [2]. За «Концепцією розвитку цифрових компетентностей» (2021 р.), цифрова компетентність є «динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що визначає здатність особистості успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність із використанням таких технологій» [2].

«Державний стандарт профільної середньої освіти» (2024 р.) також підкреслює важливість формування в учнів старшої профільної школи інформаційно-комунікаційної компетентності як такої, яка слугує основою їхньої життєвої стійкості, самостійності, відповідальності, комунікації та взаємодії з іншими особами [3]. Відповідно до зазначеного документа інформаційно-комунікаційна компетентність «передбачає впевнене, критичне та відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні, особистому та суспільному житті, дотримуючись принципів академічної доброчесності» [3].

Завдання 42 оперативної цілі 2 «Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах «Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» (2020 р.) передбачає «розвиток мереж доступу до високошвидкісного Інтернету в усіх населених пунктах», а завдання 45 – «підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема шляхом створення можливостей для навчання на Єдиному державному веб-порталі цифрової освіти “Дія. Освіта”» [4]. Це означає, що «Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки» (2020 р.) підкреслює необхідність формування в молодого

покоління громадян України цифрової компетентності, що є ключовою для розвитку людського капіталу й покращення якості життя [4].

Отже, аналіз нормативно-правових документів України, зокрема «Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» (2016 р.), Закону України «Про освіту» (2017 р.), «Концепції розвитку цифрових компетентностей» (2021 р.), Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), «Державного стандарту профільної середньої освіти» (2024 р.) та «Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» (2020 р.), надає змогу стверджувати, що на сьогодні в Україні формування цифрової компетентності в учнів старшої профільної школи розглядається як один із найважливіших чинників підготовки молодого покоління конкурентоспроможних фахівців в умовах цифрового суспільства.

Список використаних джерел:

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
2. Концепція розвитку цифрових компетентностей : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>
3. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-derzhavnoho-standartu-profilnoi-serednoi-osvity-851-250724>
4. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-p#n11>
5. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Про повну загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 13 липня 2020 р. № 764-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
7. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>